

ASRÎ MEZARLIK

Cumhuriyet'ten sonra
yeni kurulan bazı mezarlıklara
verilen genel ad;
İstanbul

Gayrettepe-Zincirlikuyu'da
bulunan bir mezarlık.

Cumhuriyet devrinin başlarında birçok alanda yapılan değişiklikler mezarlık tanzim ve mimarisinde de kendini göstermiştir. Bir taraftan bilhassa şehir içinde kalan tarihî mezarlıklar çeşitli bahanelerle tahrip edilerek yok edilmiş, diğer taraftan da ihtiyaç duyulan yerlerde yeni mezarlıklar açılmıştır. Asrî mezarlık adıyla anılan ve hemen her şehir ve büyük kasabada kurulan bu yeni mezarlıklarda kabirlerin içi beton duvarlarla örülerek üstü beton kapaklarla kapatılmış, bazan birkaç kat olabilen bu kabirlere böylece birden fazla defin yapılma imkânı elde edilmiştir. Çeşitli kâgir malzemeyle dış görünüşleri itibarıyla havuz biçiminde yapılan mezarların baş taşlarına mezar sahibinin pantografla işlenmiş resminin yerleştirilmesi de bu devrede ortaya çıkan ve asrî mezarlık görüntüsünü tamamlayan unsurlardandır.

İstanbul'da da bu anlayışa uygun olarak Zincirlikuyu'da 380.847 m² üzerinde modern bir mezarlığın inşasına başlanmış ve ilk defa 12 Nisan 1937 tarihinde şair Abdülhak Hâmid Tarhan'ın buraya defnedilmesiyle Atatürk tarafından resmî açılışı yapılmıştır. 1959 yılına kadar Asrî Mezarlık adıyla bilinen bu mezarlık bu tarihten sonra çok tanınan mevkiinden dolayı Zincirlikuyu Mezarlığı ismiyle anılmıştır. İstanbul'da bundan başka Zincirlikuyu adını taşıyan iki semtin daha bulunmasının ortaya çıktığı bazı karışıklıklara rağmen bugün bu ad daha çok Gayrettepe-Zincirlikuyu Mezarlığı için kullanılmaktadır. Asrî Mezarlık inşa edilirken Hâtıralar Parkı adıyla, daha çok Türk sanat ve fikir adamları ile çeşitli sahalarda şöhrat bulmuş insanların da defnedileceği bir yer olarak düşünülmüştü. Bu sebeple Ömer Seyfeddin'in naaşı 1939'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı ile Kadıköy Mahmutbaba Mezarlığı'ndaki kabrinden alınarak buraya defnedilmiştir. Ancak günümüzde bu görüş önemini tamamen kaybetmiş ve Zincirlikuyu şehrin normal mezarlıklarından biri haline gelmiştir. Asrî Mezarlık'a defnedilen tanınmış şahsiyetler arasında Rıza Tevfik Bölükbaşı, Cemil Topuzlu, Yüsun Ziyâ Paşa, Zuhurî

Danişman, İsmail Hami Danişment, Sait Faik Abasıyanık, Reşit Rahmeti Arat, Fahri Rıfki Atay, Fazıl Ahmet Aykaç, Ali Ekrem Bolayır, Behçet Kemal Çağlar, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Seyfi Orhon, Ercümen Ekrem Talu, Ahmet Kudsi Tecer, Mazhar Osman Uzman, Mehmed Emin Yurdakul, Hüseyin Sadeddin Arel, Mehmet Suphi Ezgi, Refik Fersan, Selâhattin Pınar, Şerif Muhittin Targan, Osman Şevki Uludağ, Ali Sami Boyar, Halil Dikmen, Cemal Nadir Güler, Münir Hayri Egeli, Ali Vasfi Egeli, Emin Onat, Refet Bele, Ragıp Gümüşpala, Fuat Ağralı, Ali Fethi Okyar, Kâzım Orbay, Şükrü Saraçoğlu, Remzi Oğuz Arık ve Erol Gönör'ün adları sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Büyük Şair Abdülhak Hâmid Tarhan'ın Makberinin Başında Söylenen Nutuklar, İstanbul 1940; *Cumhuriyet Devrinde İstanbul* (haz. İstanbul Belediyesi Neşriyat ve İstatistik Müdürlüğü), İstanbul 1949, tür.yer.; M. Orhan Bayrak, *İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar (1453-1987)*, İstanbul 1979, tür.yer.

NECDET İŞLİ

ASSÂL

(الصال)

Ebû Ahmed Muhammed b. Ahmed
b. İbrâhîm el-İsfahânî
(ö. 349/960)

**Muhaddis, müfessir, tarihçi,
fakih ve kıraat âlimi.**

Zengin bir tüccarın oğludur. İsfahan'daki âlimlerden başka Şam, Hemedan, Bağdat, Küfe, Basra, Hicaz, Vâsit, Rey ve Hûzistan'daki âlimlerden de ilim tahsil etti. Hocaları arasında Ebû Müslim el-Keccî, Muhammed b. Osman b. Ebû Şeybe, Muhammed b. Esed el-Medinî, Ebû Şuayb el-Harrânî gibi birçok âlim bulunmaktadır. Hocalarına dair kaleme aldığı *Mu'cem*'inde 400 şeyhinin adını vermiştir. Bir ara İsfahan kadılığı yapan As-

sâl'in talebeleri arasında, her biri birer muhaddis olan dört oğlundan başka Ebû Ahmed Abdullah b. Adî, Ebû Abdullah b. Mende, İbn Merdûye, Ebû Nuaym ve Ebû Şeyh el-İsfahânî gibi muhaddisler yer almaktadır.

Güvenilir bir muhaddis olan Assâl kuvvetli bir hâfizaya sahipti. Büyük bir tefsir kitabını ezbere yazdığı, yine Erdistan'da ezberden kırk bin hadis imlâ ettiği, İsfahan'a döndüğünde bu hadisleri yazılı metinleriyle karşılaştığı zaman hepsini imlâ ettiği gibi bulunduğu dair rivayetler vardır. Bu rivayetler mübalağalı bile olsa, İbn Mende'nin bin kadar hocadan hadis yazdığına ve bunlar içinde Assâl'dan daha güvenilir ve hâfızası daha sağlam birini görmediğine dair beyanı onun hakkında bir fikir vermektedir.

Hadis, tefsir, tarih ve fıkıh yanında, kıraat ilminde de üstat olan ve meşhur yedi imamdan Nâfi' b. Abdurrahman'ın kiraatini Ebû Abdullah Muhammed b. Ali b. Amr el-İsfahânî'den öğrendiğine işaret edilen Assâl'ın *Tefsîrül-Kur'ân*, *Hurûfül-Kırâ'ât*, *el-Ma'rifetü fi's-sünne*, *Târîhu İsfahân*, *Târîhu'n-nisâ*, *el-Müsned 'ale'l-ebvâb*, *Ğarîbü'l-hadîs*, *Kitâbü'r-Rekâ'ik*, *Kitâbü'r-Rû'*ye gibi birçok eserinin bulunduğu kaydedilmekte ise de bunların günümüze gelmediği anlaşılmaktadır.

Bağdat'a giderek orada hadis rivayet etmiş olan Assâl, 9 Ramazan 349 (2 Kasım 960) günü seksen yaşlarında İsfahan'da vefat etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ebû Nuaym, *Ahbaru İsfahân*, Leiden 1934, II, 283; Hatib, *Târîhu Bağdâd*, I, 270; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, I, 146; Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, III, 886-888; a.m.f., *A'lâmü'n-nübelâ*, XVI, 6-15; İbn Kesir, *el-Bidâye*, XI, 237; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, II, 380-381; *Hediyetü'l-ârifin*, II, 43.

SELMAN BAŞARAN

Zincirlikuyu
Asrî Mezarlığı'ndan
bir görünüş -
İstanbul